

Οι Θεμελιώδεις Αρχές του Μπακουνισμού

Ψάχνοντας για νέες ομάδες αναρχικών της Λατινικής Αμερικής, συνέβη να ανακαλύψω ένα έγγραφο που νομίζω ότι είναι σημαντικό. Το “El Anarquismo Revolucionario: origen, evolution y vigencia ...” το οποίο γράφτηκε από μια μεξικανική αναρχική ομάδα που ονομάζεται Organizacion Popular Anarquista Revolucionaria (OPAR). 1 Συμμετέχουν στις “Θεμελιώδεις Αρχές του Μπακουνισμού”. 2 Το παρακάτω είναι μια σύντομη παρουσίαση της τάσης αυτής. (Τα Ισπανικά μου δεν είναι και ό,τι καλύτερο, να με συγχωρεί το OPAR αν τους παρουσιάζω με λανθασμένο τρόπο).

Ο Μπακούνιν ανέπτυξε τον επαναστατικό αναρχισμό από τον πρωτο-αναρχισμό του Προυντόν. Τα βασικά στοιχεία του αναρχισμού του Μπακούνιν ήταν η ανάγκη εμφύτευσής του (του Αναρχισμού δηλαδή) στα λαϊκά κινήματα και η οργάνωση της επαναστατικής μειοψηφίας. Αυτό το τελευταίο συνεπαγόταν τη δημιουργία μιας σφιχτής, καλά οργανωμένης, διεθνούς επαναστατικής οργάνωσης. Ο στόχος της επανάστασης ήταν η κατάλυση του καπιταλισμού και του Κράτους και η εισαγωγή αυτού που σήμερα αποκαλούμε Λαϊκή Εξουσία. Ο στόχος της επαναστατικής οργάνωσης ήταν να ενθαρρύνει τα μαζικά κινήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Η

"πρωτοπορία" του Μπακούιν δεν ήταν εξουσιαστική. Δεν διεύθυνε τις οργανώσεις των εργαζομένων ούτε ήταν η πρωτοπορία για να κυβερνήσει, αφού γινόταν η επανάσταση. Απλώς αποτελείτο από τους πιο προωθημένους/ριζοσπαστικοποιημένους ανθρώπους και οδηγούσε από παράδειγμα και πειθώ, όχι από εξαναγκασμό.

Μετά το θάνατο του Μπακούιν, οι οπαδοί του, Καφιέρο, Κροπότκιν και Μαλατέστα, προσπάθησαν να συνεχίσουν την επαναστατική αναρχική τάση. Στην προσπάθειά τους, όμως, αγνόησαν τις δύο βασικές πτυχές της επαναστατικής πράξης 3 του Μπακούιν - τη συμμετοχή στις μάζες και την επαναστατική οργάνωση. Αντί αυτού, πρότειναν τον χαλαρό σχηματισμό ομάδων συγγένειας. Επιδίωξαν επίσης να ενθαρρύνουν τις επιθέσεις εναντίον των αρχών: την «κακοήθη τακτική» γνωστή ως «προπαγάνδα της πράξης». Ο «ρεβιζιονισμός» τους, χρησίμευσε μόνο για να απομακρύνει τον επαναστατικό αναρχισμό από τους αγρότες και τους εργάτες, σηματοδότησε τους αναρχικούς ως τρομοκράτες και χασοκούς ανθρώπους (έως και σήμερα) και έθαψε την έννοια της επαναστατικής οργάνωσης. Αυτά τα λάθη επέτρεψαν στους Σοσιαλδημοκράτες, χωρίς "αντιπάλους" 4 πλέον, να οικοδομήσουν ισχυρές οργανώσεις οι οποίες με τη σειρά τους θα απομακρύνουν τον πληθυσμό από την επανάσταση.

Σύντομα έγινε προφανές ότι η «προπαγάνδα της πράξης» ήταν καταστροφική και μέσα σε λιγότερο από μια δεκαετία, οι περισσότεροι αναρχικοί είχαν επανέλθει στο εργατικό κίνημα. Αυτό το νέο κίνημα ήταν ο αναρχοσυνδικαλισμός, το οποίο και ανέδειξε πολλούς αγωνιστές της εργατικής τάξης. Ενώ οι αναρχικές ιδέες είχαν τώρα μια μαζική απήχηση, έλειπε ένα στοιχείο. Και αυτό ήταν η έννοια της επαναστατικής οργάνωσης. Η απουσία αυτής της επαναστατικής μειοψηφίας θα αποβεί μοιραία το 1936, όταν οι ηγέτες του CNT-AIT πρόδωσαν την ισπανική επανάσταση συμμετέχοντας στην κυβέρνηση αντί να την καταστρέψουν και να θεσπίσουν τη Λαϊκή Εξουσία.

Μέχρι τον Μεγάλο Πόλεμο, ο αναρχισμός είχε χωριστεί σε τρεις τάσεις. Μία τάση προτίμησε μια εκπαιδευτική και πολιτισμική προσέγγιση, μία δεύτερη ήταν οι συνδικαλιστές και η τρίτη ήταν οι συνθετιστές. Αυτή η τελευταία προσπάθησε να ενώσει όλες τις αναρχικές τάσεις σε μια "ομάδα"-ομπρέλα. Καμία από αυτές τις τάσεις δεν ακολούθησε την αντίληψη του Μπακούιν για την επαναστατική οργάνωση.

Υπήρχαν αρκετές ομάδες και άτομα που με κάποιο τρόπο ακολούθησαν τα βήματα του Μπακούιν. Αυτές περιλάμβαναν τους αδελφούς Magon 5, τη Μαχνοβσίνα 6 (και την Πλατφόρμα 7 αργότερα), την ομάδα "Φίλοι του Ντουρρούτι 8, τη FAU 9 και τον George Fontenis 10. Οι σύγχρονες ομάδες κριτικάρονται. Η σημερινή AIT 11 και οι ομάδες που επηρεάζει, όπως το "El Libertario" από τη Βενεζουέλα, καταδικάζονται ως ακραίοι σεχταριστές καθώς και για "δεξιόστροφη αναθεώρηση" του αναρχισμού. Παραδόξως, δεν ενδιαφέρονται πολύ για τις νεο-πλατφορμιστικές ή "εσπεσιφιστικές" 12 τάσεις, οι οποίες αποδοκιμάζονται για "εκλεκτικισμό".

Από εδώ και στο εξής, θα προσπαθήσω να κάνω την εκτίμησή μου για την ανάλυση της OPAR.

Η Προπαγάνδα της Πράξης των πράξεων μου φαινόταν πάντοτε περίεργη, ένα είδος επιθυμίας θανάτου ή στιγμιαίας τρέλας. Κανένας σύγχρονος αναρχικός που γνωρίζω δεν υποστηρίζει την τακτική, για τότε ή για τώρα, όμως δεν υπάρχουν πολλές εξηγήσεις γιατί συνέβη. (Πολύ αμήχανη σιωπή όμως!) Όποιες εξηγήσεις είναι διαθέσιμες συνδέουν την τακτική αυτή με τη συντριβή της Κομμούνας του Παρισιού και την επακόλουθη πανευρωπαϊκή καταστολή. Αλλά αυτό είναι μόνο μια μερική εξήγηση.

Η «πρωτοπορία» του Μπακούνιν μαζί με αυτή των αδελφών Μαγκόν, γίνεται αντιληπτή από πολλούς, αν όχι από τους περισσότερους, αναρχικούς ως μια παρέκκλιση 13 - μια «μη-αναρχική» πλευρά αυτών των ούτως ή άλλως μεγάλων αναρχικών. (Όπως και η αντίφαση του αναρχισμού του Προυντόν και του αντισημιτισμού του.) Αλλά τι γίνεται αν ο όρος της επαναστατικής οργάνωσης δεν έρχεται σε αντίθεση με τον αναρχισμό, αλλά είναι βασικό στοιχείο που λείπει από αυτό;

Όλοι γνωρίζουμε ότι οι οπαδοί του Μαρξ παραμέριζαν τα βασικά στοιχεία των θεωριών του και τα αντικατέστησαν με μια χυδαία, κολοσσιαία εκδοχή που έγινε γνωστή ως «Ορθόδοξος μαρξισμός». Γνωρίζουμε επίσης ότι η σκέψη του Μαρξ υπέφερε στα χέρια των οπαδών του, όχι τόσο μακριά από όχι τόσο εξαιτίας της μοχθηρίας τους, αλλά από την άγνοια. Θα μπορούσε ο αναρχισμός να υποστεί παρόμοια μοίρα;

Η συντριπτική πλειοψηφία των κοινωνικών αναρχικών σήμερα τάσσεται υπέρ της συμμετοχής στις μαζικές οργανώσεις ή της δημιουργίας τους όπου δεν υπάρχουν. Αλλά αφού το πλήθος κινητοποιηθεί, σχηματίζοντας συνδικαλιστικές ενώσεις ή εργατικά και κοινοτικά συμβούλια, μετά τι; Η ιστορία, μας έδειξε με γραφική και αιματηρή λεπτομέρεια πως οι μαζικές οργανώσεις μπορούν να μας φέρουν στην επανάσταση, αλλά στη συνέχεια να σταματούν και ανήμπορες να προσπαθούν να προχωρήσουν παρά κάτω. Από την ιστορική εμπειρία, φαίνεται ότι μια επαναστατική μειοψηφία είναι απαραίτητη για να ενθαρρύνει αυτή την τελική ώθηση, οδηγώντας στην καταστροφή του κράτους, την εγκαθίδρυση της Λαϊκής Εξουσίας και την καταστολή της αντίδρασης.

Δεν πιστεύω ότι το "σωστό πρόγραμμα" είναι πανάκεια. Μπορείτε να έχετε το καλύτερο πρόγραμμα που έχει ποτέ συνταχθεί, αλλά εάν οι συνθήκες δεν είναι σωστές θα παραμείνετε μια μειοψηφία στο περιθώριο. Αλλά όταν οι συνθήκες είναι σωστές, όταν ο πληθυσμός εξεγείρεται και το ζήτημα της εξουσίας πρόκειται να εξεταστεί, αυτό το πρόγραμμα και οι αγωνιστές που θα να ακολουθήσουν, μπορούν να κάνουν την κρίσιμη διαφορά μεταξύ επιτυχίας και αποτυχίας.

Εκεί που εν μέρει συντάσσομαι με τους συντρόφους της OPAR, είναι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζουν την θέση τους και στη στάση τους απέναντι σε άλλους αναρχικούς, παρά στη συνολική ανάλυση αυτή καθ' αυτή. Αμφιβάλλω αν ο Κροπότκιν ή ο Μαλατέστα επέλεξαν σκόπιμα και κακόβουλα να αναθεωρήσει τον αναρχισμό του Μπακούνιν. Καταλήφθηκαν από το λάθος της υπεραριστεράς, κάτι που δεν είναι άγνωστο στους νεώτερους αγωνιστές. Έκαναν ένα λάθος, ωστόσο πολύ σοβαρό λάθος. Έχοντας κάνει λάθη όλη μου τη ζωή και όντας απόλυτα ειλικρινής κάθε φορά που τα κάνω, και παρατηρώντας ότι όλοι οι σύντροφοί μου

έχουν κάνει το ίδιο και είναι εξίσου ειλικρινείς, δεν μπορώ να είμαι πολύ σκληρός απέναντι στους Κροπότκιν και Μαλατέστα. Επιπλέον, αφού επανήλθαν στα “συγκαλά” τους, έκαναν ό,τι περισσότερο μπορούσαν για να διαδώσουν το μήνυμα του αναρχισμού (μια λειψή εκδοχή του αναρχισμού από την οπτική των μπακουϊκών).

Αν και συμφωνώ ότι ορισμένες ομάδες της ΑΙΤ ή οι φίλα προσκείμενοί τους είναι σεκταριστές, νομίζω ότι η ΟΡΑΡ έχει επίσης ευθύνες σε αυτό. Είναι μια κακή τακτική, το να προσβάλλεις τους ανθρώπους που προσπαθείς να πείσεις. Το να αποκαλείς αυτούς με τους οποίους διαφωνείς "ρεβιζιονιστές" και "μικροαστούς" δηλώνοντας πως κανείς από τους παραπάνω δεν είναι πραγματικά ένας αναρχικός, χρησιμεύει μόνο στη δημιουργία εχθρότητας, αποπροσανατολίζοντας τον κόσμο από τα πραγματικά προβλήματα. Η σωστή τακτική όταν προσπαθείς να φέρεις νέες ιδέες σε μια ομάδα ή να κάνεις επικοινωνιακή κριτική είναι το να φέρεις τους ανθρώπους κοντά πάνω σε αυτά τα οποία έχουν κοινά. Πώς θα το κάνω; “Όλοι οι κοινωνικοί αναρχικοί θέλουν να καταργήσουν το κράτος και τον καπιταλισμό, όλοι πιστεύουν στην άμεση δράση, την άμεση δημοκρατία, την αλληλοβοήθεια, τον φεντεραλισμό. Αλλά δεν κάνουμε το καλύτερο που μπορούμε για να εφαρμόσουμε αυτό το πρόγραμμα και ο λόγος είναι, ότι λείπει κάτι πολύ σημαντικό. Αυτό που λείπει είναι η αντίληψη του Μπακούιν για επαναστατική οργάνωση ... “

Ούτε η ποικιλομορφία του αναρχισμού είναι τόσο κακή. Ο εργαζόμενος πληθυσμός σήμερα είναι πολύ διαφορετικός στη σύστασή του και αυτό που μπορεί να έχει απήχηση σε έναν τομέα μπορεί να μην έχει σε άλλο. Η ποικιλομορφία μας μπορεί, και ορισμένες φορές όντως το κάνει, να αντικατοπτρίζει αυτήν την πολυπλοκότητα. Η σημαντική πτυχή αυτού είναι ότι όλοι οι αναρχικοί συνεργάζονται σε κοινές δομές. Ούτε θα θελήσουν όλοι να ανήκουν στην επαναστατική οργάνωση και ίσως αντιπαθούν στην ιδέα να έχουν μία τέτοια, αλλά εάν είναι προτίθενται να συνεργαστούν και να συνυπάρχουν στις μαζικές οργανώσεις ή στα κοινά μέτωπα, ποιο είναι το πρόβλημα;

Νεο-πλατφορμικός "εκλεκτικισμός"; Δεν είμαι σίγουρος για το τι μπορεί να σημαίνει αυτό. Αυτό που γνωρίζω είναι η έλλειψη σεχταρισμού και η προθυμία για συνεργασία με άλλους είναι αυτό που έκανε τον νεο-πλατφορμισμό ελκυστικό σε μένα. Ο παλιός πλατφορμισμός ήταν σεκταριστικός και έκανε μεγάλη ζημιά στο συνολικό αναρχικό κίνημα, καθιστώντας έτσι τον συνθετικό αναρχισμό φωνή της λογικής. Ο νέος πλατφορμισμός, με το να συνεργάζεται με άλλους και να μην τους καταδικάζει για δογματικά εγκλήματα, έχει πάρει τα καλά στοιχεία του συνθετισμού -το κοινό έδαφος όσον αφορά την προσέγγιση- αλλά προσθέτοντας αυτό που έλειπε - μια ξεχωριστή συνεκτική επαναστατική οργάνωση. Αμέσως μετά τη μελέτη του κειμένου της ΟΡΑΡ έπεσα πάνω σε ένα άρθρο της Federazione dei Comunisti Anarchici 14 - αναμφισβήτητα ενός εκ των «εκλεκτικιστών» - με τίτλο «Οι κομμουνιστικές καταβολές του αναρχισμού» 14. [2] Συνδέεται στενά με αυτό που έχει γράψει η ΟΡΑΡ για τη μοίρα του μετα-μπακουϊκού Αναρχισμού. Ποιες είναι λοιπόν οι διαφορές μεταξύ των νεο-πλατφορμιστών και των αρχών του Μπακουϊσμού;

Συνοψίζοντας, ενώ το κείμενο της ΟΡΑΡ έχει μια κάπως λανθασμένη παρουσίαση, είναι μια πολύτιμη συμβολή στην αναρχική σκέψη. Σίγουρα με έκανε να επανεξετάσω τόσο την ιστορία του αναρχισμού όσο και το ζήτημα της οργάνωσης.

Larry Gambone
4 January 2010

Σημειώσεις:

1. O.P.A.R. (Λαϊκή Αναρχική Επαναστατική Οργάνωση): Είναι αναρχοκομμουνιστική πολιτική οργάνωση που αυτοπροσδιορίζεται ως μπακουνική από το Nuevo León στο Μεξικό. Σε συνεργασία με μία ακόμα μπακουνική οργάνωση την UNI.P.A. (Λαϊκή Αναρχική Ένωση) από τη Βραζιλία, συνέταξαν μία μπροσούρα, το 2011, με τίτλο “Διεθνής Πλατφόρμα του Επαναστατικού Αναρχισμού”

OPAR: <https://anarquismorevolucionario.wordpress.com/>

UNIPA: <https://uniaoanarquista.wordpress.com/>

2. Ο πρωτότυπος όρος στα ισπανικά είναι “Bakuninismo Principista” και η αγγλική μετάφραση “Principled Bakuninism”.

3. Στο κείμενο χρησιμοποιείται η λέξη praxis και εννοείται η πρακτική εφαρμογή της θεωρίας.

4. unchallenged

5. Οι αδελφοί Maggon ήταν αναρχικοί από το Μεξικό και πρωτοστάτησαν στην Μεξικανική Επανάσταση. Οι θέσεις και αναλύσεις τους επηρέασαν και το Εμιλιάνο Ζαπάτα οποίος υιοθέτησε και το πρόταγμα, της οργάνωσης των αδελφών-Partido Liberal Mexicano, “Γη κι Ελευθερία”. Για τη Μεξικανική Επανάσταση: <https://athens.indymedia.org/post/1463761/>

6. Για τη Μαχνοβτσίνα και την Συνομοσπονδία Αναρχικών Οργανώσεων Ναμπάτ: <https://athens.indymedia.org/post/1190393/>

7. Για την Πλατφόρμα: <https://www.nestormakhno.info/greek/index.htm>

8. Για την ομάδα “Φίλοι του Ντουρρούτι”: <https://ngnm.vrahokipos.net/index.php/%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD/%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/1326-%CE%B7-%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%C2%AB%CE%BF%CE%B9-%CF%86%CE%AF%CE%BB%CE%BF%CE%B9-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CF%81%CE%BF%CF%8D%CF%84%CE%B9%C2%BB>

9. Αναρχική Ομοσπονδία Ουρουγουάης: http://halastor.blogspot.gr/2014/06/blog-post_21.html , <https://www.anarkismo.net/article/28871>

10. Ο Georges Fontenis είναι συντάκτης της μπροσούρας “Μανιφέστο του Ελευθεριακού Κομμουνισμού”. Για τον Fontenis: <https://athens.indymedia.org/post/1199385/> Για την μπροσούρα: https://www.anarkismo.net/article/7756?userlanguage=es&save_prefs=true

11. Διεθνής Ένωση Εργατών: Είναι διεθνής ένωση αναρχοσυνδικαλιστικών οργανώσεων. <http://www.iwa-ait.org/>

12. Για τον εσπεσιφισμό βλέπε το 9. Επίσης θέσεις και αναλύσεις σύγχρονων πλατφορμιστικών και εσπεσιφιστικών οργανώσεων δημοσιεύονται στο <http://www.anarkismo.net/>

13. Στο αγγλικό κείμενο χρησιμοποιείται η λέξη abberation που μπορεί να μεταφραστεί σαν παρέκκλιση, λοξοδρόμηση ή εκκεντρικότητα.

14. Πλατφορμιστική οργάνωση της Ιταλίας. Συμμετέχει στο <http://www.anarkismo.net/>

15. Το κείμενο σε ελληνική μετάφραση: <http://www.vrahokipos.net/old/theory/ada-da.htm>

**Το παρών είναι μετάφραση (δεν αναφέρεται ο/η μεταφραστής/στρια) του άρθρου «Principled Bakuninism» του Larry Gambone, Καναδού αναρχικού που παρουσιάζει μία αναρχική τάση της Λατινικής Αμερικής και ασκεί κριτική. Στην αγγλική γλώσσα δημοσιεύτηκε εδώ: <https://anarchistplatform.wordpress.com/2010/06/28/prin...inism> και εδώ: <http://www.anarkismo.net/article/15401>*